

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av nonylfenol, nonylfenoletoxilat och cement (tjugosjätte ändringen av rådets direktiv 76/769/EEG)"

(KOM(2002) 459 slutlig – 2002/0206 (COD))

(2003/C 133/03)

Den 13 september 2002 beslutade rådet att i enlighet med artikel 95 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda förslag.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som ansvarat för det förberedande arbetet, antog sitt yttrande den 5 mars 2003. Föredragande var Michel Nollet.

Vid sin 398:e plenarsession den 26 och 27 mars 2003 (sammanträdet den 26 mars) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 83 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Inledning

1.1. EESK har tagit del av det väsentliga innehållet i kommissionens dokument och bilagor och noterar särskilt den konsekvensanalys som har genomförts.

1.2. EESK har i databaser forskat om toxiciteten hos nonylfenol, nonylfenoletoxilat och cement och hur dessa ämnen används vid tillverkningen av ett stort antal produkter.

1.3. Europaparlamentets och rådets förslag till direktiv om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av nonylfenol, nonylfenoletoxilat och cement (tjugosjätte ändringen av rådets direktiv 76/769/EEG) har sammanställts under rubriken "Farliga ämnen: nonylfenol och cement".

1.4. För tydlighetens skull anser EESK att de båda frågorna bör behandlas var för sig, dvs. å ena sidan nonylfenol och å den andra cement vad gäller krominnehåll och dess effekter på hälsan samt de allergiska reaktioner som kan uppstå under vissa omständigheter.

1.5. Arbetsgivarorganisationer och fackföreningar inom den kemiska industrin, byggbranschen och cementindustrin har tillfrågats.

2. Nonylfenol och nonylfenoletoxilater

2.1. Inledning

2.1.1. Nonylfenol används som mellanprodukt vid framställning av nonylfenoletoxilater och vid framställning av

harts. Nonylfenol används dessutom som mellanprodukt vid framställning av en plasttillsats som används som stabilisator i vissa polymerer som polyetylen och PVC. Nonylfenol används aldrig som sådant i konsumentprodukter.

2.1.2. Nonylfenoletoxilater utgör en kategori av kemiska produkter som ofta används som "tvättmedel" och rengöringsmedel i ett flertal industriprocesser. De används även vid tillverkningen av pappersmassa, naturliga och syntetiska textilier och läder. Ämnena används också som tillsatser (emulgeringsmedel) i latexfärger och i vissa bekämpningsmedel. I Europa har nonylfenoletoxilater redan använts i flera år i vanligt förekommande hushållsrengöringsmedel och hygienprodukter, som flytande diskmedel, allrengöringsmedel, tvål och schampo.

2.1.3. De flesta nonylfenoletoxilater hålls ut i avloppssystemet där de upplöses i nonylfenol, en ytterst giftig biprodukt.

2.1.4. Det finns en mycket intressant studie om nonylfenol och dess derivat etoxilater på webbplatsen för ett kanadensiskt forskningsinstitut, Environment Canada, (<http://www.ec.gc.ca/substances/ese/fre/pesip/final/npe.cfm>).

2.1.5. Ekonomiska, sociala och vetenskapliga kretsar har fått frågan om möjligheten av att helt eller delvis dra tillbaka nonylfenol från marknaden. Svaret blev att nonylfenol används som antioxidant vid tillverkningen av vissa polymerer som polystyren och PVC och främst i nonylfenoletoxilater, som har ett flertal användningsområden. Nonylfenoletoxilater är inte giftiga som sådana, men i avloppssystemen bryts de ner och avger då nonylfenol som är ett miljöfarligt ämne.

2.1.6. Nonylfenoletoxilater kan ersättas av alkoholetoxilater (nonjoniska ytaktiva ämnen) eller linjära alkylbensensulfonater, alkylsulfonater, alkoholetersulfater (anjoniska ytaktiva ämnen) eller betainer (amfoteriska ytaktiva ämnen). Dessa ytaktiva ämnen är svårast att syntetisera och framför allt att få mycket rena (kostnadskrävande). För att få fram samma egenskaper som hos nonylfenoletoxilaterna måste industrin ibland använda sig av flera ytaktiva ämnen, varvid priset ökar.

Påpekas bör att det enligt talesmannen för Europeiska kemiindustrirådet (CEFIC) finns ersättningsämnen, men inte för all tillverkning.

2.2. Hälsorisker

2.2.1. Nonylfenol har en markant frätande effekt på huden.

2.2.2. EESK anmodar företrädare för kommissionen att om möjligt tillhandahålla EU-statistik rörande medlemsstaternas förebyggande åtgärder och i förekommande fall kompensation och ersättning för yrkesskador. EESK har inte fått den begärda informationen, som för övrigt inte finns tillgänglig hos Eurostat. Som exempel kan nämnas att nonylfenol i Belgien återfinns i förteckningen över yrkessjukdomar under rubrik 1.123.01 "Fenoler och homologer". Särskilt i fallet nonylfenol är det omöjligt att säga om det finns några ersättningskrav. Under rubriken "Fenoler och homologer" har 4 ärenden inlämnats för 1999–2000 och 2001 och 3 framställningar är under översyn.

2.3. Den kemiska industrins ståndpunkt (CEFIC)

2.3.1. Arbetsgivarorganisationerna inom den kemiska industrin anser att förslaget till direktiv är resultatet av en analys och utvärdering av riskerna inom ramen för förordning (EEG) nr 793/93. Tillverkarna av nonylfenol och nonylfenoletoxilater ger sin syn på saken på webbplatsen <http://www.cefic.org/cepad>.

2.3.2. De berörda företagen anser att detta direktiv inte innebär några problem för dem.

2.3.3. Conseil européen des phénols alkylés et dérivés (Europeiska rådet för alkylfenoletoxolater och derivat, CEPAD) har meddelat sin ståndpunkt.

2.4. EESK:s ståndpunkt vad gäller nonylfenol och nonylfenoletoxilat

2.4.1. EESK håller med om att kommissionen måste förena ekonomiska och sociala krav, arbetstagarnas hälsoskydd inom en förebyggande politik och i förekommande fall kompensation för yrkesskador samt miljöhänsyn. Kommittén anser att förslaget till parlamentets och rådets direktiv tar hänsyn till dessa prioriteringar.

3. Krom VI (cement)

3.1. Inledning

3.1.1. Förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv samt vetenskapliga studier visar att cementpreparat som innehåller krom VI kan orsaka allergiska reaktioner under vissa omständigheter vid direkt och långvarig kontakt med människohud. CSTEE (kommissionens vetenskapliga kommitté för toxicitet, ekotoxicitet och miljö) har bekräftat de negativa hälsoeffekterna av krom VI i cement.

3.1.2. För att folkhälsan skall skyddas anser kommissionen i direktivförslaget därför att det är nödvändigt att begränsa utsläppandet på marknaden och användningen av cement eller cementpreparat som innehåller mer än 2 ppm krom VI, i synnerhet vid manuellt arbete, där det riskerar att komma i kontakt med huden.

3.1.3. Krom eller lösligt kromat används i ferrokromlegeringar, vid elektronisk kromatering för rostskyddsbehandling, i tillverkningen av (di)kromater för framställning av färgpigment, vid garvning, som bekämpningsmedel, i kromlegeringar för svetsning, i eldfasta tegelstenar, i betmedel vid färgning, i fotografvyr och vid behandling av trä. Cement innehåller i allmänhet i krom. Ämnet är upptaget i förteckningen över yrkessjukdomar med avseende på dess påverkan på ansiktets bihålor.

3.1.4. Man kan reducera förekomsten av sexvärdigt krom i cement antingen genom att använda råvaror med låg kromhalt (vilket inte är enkelt eftersom cementtillverkarna hämtar råvaran från fyndigheter nära tillverkningsanläggningen) eller genom att tillsätta ferrosulfat i klinkerfasen för att omvandla det sexvärdiga kromet till trevärdigt krom (som är olösligt). Man bör påpeka att effekten är tidsbegränsad eftersom ferrosulfat inte är stabilt.

3.1.5. I samband med svetsning kan man reducera det sexvärdiga kromet till trevärdigt krom genom att tillsätta zink i svetslegeringen.

3.2. Hälsorisker

3.2.1. Krom VI är mycket cancerframkallande vid inandning. De organ som drabbas är lungorna och ansiktets bihålor.

3.2.1.1. Krom VI i cement irriterar också huden i blött tillstånd (eksem). Detta gäller också krom III.

3.2.2. Det finns ingen EU-statistik på området (gäller också nonylfenol). Detta leder till att det är omöjligt att skapa sig en tillfredsställande uppfattning om situationen i de olika medlemsländerna; vilket i sin tur förhindrar utveckling av en förebyggande politik inom området.

3.2.3. Som information kan nämnas att sexvärdigt krom i Belgien återfinns på förteckningen över yrkessjukdomar under rubrik 105 "Krom och dess sammansättningar".

3.2.3.1. Det inkom 117 framställningar mellan 1999 och 2001 från personer som vill ha sina symtom erkända som arbetsskador, och 21 ärenden lämnades till prövning under samma period.

3.2.4. Även om cement, murbruk och betong oftast hantearas mekaniskt måste det avslutande arbetet ofta göras för hand (fogar, hörn, trappor osv.). Studier som genomförts i Tyskland har visat att cirka 16 % av arbetet med cementen måste utföras för hand.

3.2.5. Det är föga troligt att det går att minska den andelen. Man bör sträva efter att minska koncentrationen av krom VI även för dessa 16 % till ett absolut minimum för att därmed minska risken för eksem.

3.2.6. Som en följd av detta syftar kommissionens förslag till en förändring av bilaga 1 i direktiv 76/769/EEG på följande sätt: "Får inte släppas ut på marknaden eller användas som ämne eller beståndsdel i preparat, om det innehåller mer än 0,0002 % lösligt krom VI av cementens totala torrsvikt, vid manuellt arbete där det riskerar att komma i kontakt med huden."

3.2.7. Man bör här understryka att ingen bestrider att personer som kommer i kontakt med cement kan drabbas av hudbesvär av många andra skäl, vilket också påpekats i bidrag från franska fackföreningar inom cementindustrin, särskilt Cembureau (som företräder cementsektorn i Europa).

3.2.8. I de skandinaviska länderna finns till exempel stor erfarenhet av användning av cement med låg halt av lösligt krom. Sedan 80-talet finns i dessa länder begränsningar för användningen av cement som innehåller mer än 2 ppm krom VI. Arbetsvillkoren för de personer som hanterar cementen har förbättrats avsevärt. Därmed har man också kunnat visa dels att tillsättning av ferrosulfat inte innebär några tekniska svårigheter, dels att cementens kvalitet inte påverkas.

3.2.9. EESK vill påpeka vikten av information, särskilt till icke professionella användare. Förpackningar för cement och cementpreparat skall vara läsbart märkta med uppgifter om förpackningsdatum, lagringsförhållanden och lagringstid då mängden lösligt krom VI är mindre än 0,0002 % av cementens

totala torrsvikt, utan att detta påverkar tillämpningen av andra gemenskapsbestämmelser om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen och preparat.

I denna information till konsumenterna bör man framhålla vikten av att använda handskar vid direktkontakt med cement.

3.2.10. EESK har fått riklig dokumentation och all tillgänglig statistik av Cembureau.

3.3. EESK:s yttrande om krom VI och cement

3.3.1. På grundval av den information som erhållits vill EESK framhålla följande fyra punkter:

- 1) Cementsektorn bör inte anlägga enbart ekonomiska aspekter på debatten utan förklara sig villig att samarbeta för att uppnå en varaktig lösning.
- 2) Kommissionen har inte i tillräcklig utsträckning överlagt med användarna, dvs. betong- och byggnadssektorn.
- 3) Detta gäller även i förhållande till fackföreningarna inom betong- och byggnadssektorn i EU.
- 4) Som konstaterats i dokumentet från Cembureau har CEN (Europeiska standardiseringskommittén) på initiativ av de europeiska cementtillverkarna börjat utarbeta en gemensam standard för fastställande av halten av lösligt krom VI i cement.

3.3.2. EESK noterar att Cembureau har beställt en epidemiologisk utvärdering av befintliga uppgifter om hudbesvär i samband med cement. Utvärderingen skall utföras av en oberoende expert (National Institute of Occupational Health (NIOH), Oslo, Norge).

Resultaten av denna studie skall delges EESK vid offentliggörandet i april 2003.

3.3.3. EESK vill ta del av slutsatserna i denna studie innan kommittén uttalar en slutgiltig ståndpunkt och förbehåller sig möjligheten att återkomma till frågan i ett nytt yttrande.

3.3.4. EESK vill informeras om eventuella ändringsförslag från kommissionen.

3.3.5. EESK avser att inom kort genomföra ett samråd med arbetsmarknadens parter inom berörda sektorer.

3.3.6. EESK noterar att Cembureau har förklarat sig ha tagit kontakt med ERMCO (Europeiska sammanslutningen för sektorn färdigblandad betong), BIBM (Internationella organet för betongtillverkare), FIEC (Europeiska byggnadsindustriefederationen) och FETBB (Europeiska byggnads- och träindustriar-

betarefederationen) för att kunna ta fram en heltäckande strategi när det gäller arbetarskyddsfrågan.

3.3.7. En överenskommelse mellan parterna i syfte att säkerställa skyddet av hälsan hos de personer som kommer i kontakt med cement vore mycket önskvärd och skulle utgöra ett viktigt bidrag från arbetsmarknadens parter till detta direktivförslag, som därmed lättare skulle kunna antas och genomföras i medlemsstaterna.

Bryssel den 26 mars 2003.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Roger BRIESCH

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om:

- ”Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av åtgärder för att trygga oljeförsörjningen”,
- ”Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för att garantera en trygg naturgasförsörjning”, och
- ”Förslag till rådets direktiv om upphävande av rådets direktiv 68/414/EEG och 98/93/EG om en skyldighet för medlemsstaterna i EEG att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter, och rådets direktiv 73/238/EEG om åtgärder för att dämpa verkningarna av svårigheter vid försörjningen med råolja eller petroleumprodukter”

(KOM(2002) 488 slutlig – 2002/0219–0220 (COD) – 2002/0221 (CNS))

(2003/C 133/04)

Den 15 oktober 2002 beslutade rådet att i enlighet med artikel 95 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda förslag.

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 13 mars 2003. Föredragande var Claude Cambus.

Vid sin 398:e plenarsession den 26 och 27 mars 2003 (sammanträdet den 26 mars) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 96 röster för och 3 nedlagda röster.